

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Riesinger, Paul (2022). Livet, arbetet och utbildningen. *Landsbygdens folk*, 4 (28.1.2022): 16.

KOMMENTAREN

Livet, arbetet och utbildningen

Genom utbildning kan vi skapa den kompetens som hjälper oss att bygga vår livsväg, oss själva och samhället till nytta. Vårt liv formas genom konkreta möten med omgivningen, inte minst genom arbetet.

Arbete ska inte plåga oss, utan bidra till att vi ska kunna bli den person som vi har anlag att bli, den som vi innerst inne drömmer om att bli. "Lär dig mera, och du mår bättre", konstaterade en agrologstuderande.

I praktiken lyckas vi i den mån som vi omges av en människovänlig arbetsmiljö, tack vare goda medmänniskors hjälp, genom sisu, och, sist och slutligen, med god tur. Sisu är inte genetiskt betingad, alla kan vi lära oss envishet och uthållighet. Framgång i livet har visat sig vara mera beroende av sisu, än av nedärvda egenskaper.

Utbildning behöver omfatta allmänbildning, social kompetens, praktiskt kunnande och fackkunskap. Det ökade informationsflödet innebär att vi har allt svårare att skilja mellan ogrundade påståenden och faktabaserad kunskap.

För att kunna vara en oegennyttig tjänare behöver utbildning utgå från vetenskapligt vedertagen teori och beprövad kunskap. Utbildningens innehåll provas och korrigeras genom konkreta samarbetsprojekt med forskningen, näringslivet och myndigheterna.

Utbildning förbereder för livet

En utbildning öppnar "fönstret" på vid gavel, med avseende på kunnande, kunskap och människomöten. Ämnen och aspekter som tidigare har varit okända, obeaktade eller ointressanta kan tillföra nya infallsvinklar och sätta sprätt på tankegångarna, fastän man sedan ändå koncentrerar sig på hemgårdens potatisodling och bygger ett potatislager, och inte ett djurstall.

Det slumpmässiga mötet med hittills obekanta personer kan bredda och fördjupa det egna förhållningssättet och de egna åsikterna. "Det fanns alltid något mera att ta till mig, bara jag gav mig in på det", sa en agrolog om sin studietid.

På andra stadiets yrkesutbildning bekantar studerandena sig i första hand med yrkets grundläggande praktiska färdigheter. Yrkeshögskolorna fokuserar i större utsträckning på kunskap, som en förutsättning för ett objektivt och självständigt beslutsfattande.

Agrologutbildningen har av tradition varit en mångsidig utbildning. Hörnstenen utgörs av växtodlingslära, husdjurslära, skogsbrukslära, lantbruksekonomi och lantbruksteknik (maskinlära och byggnadslära). Yrkeshögskoleutbildningen kombinerar teoretisk utbildning med studiebesök, projekt och arbetspraktik.

Yrkesutbildningens innehåll och utformning bör orientera sig vid arbetslivets verklighet. Teoretisk kunskap motiveras av en praktisk nytta. "Nu förstår jag vad dina kurser handlar om", meddelade en studerande från sin praktikplats.

Kombinationen av praktiskt arbete och teoretisk förståelse kan i sin betydelse knappast överskattas. Överlag borde vi införa en ny rutin: i anslutning till högstadiet borde samtliga ungdomar utföra ett ettårigt yrkesläroavtal inom ett hantverksyrke. Hantverklig skicklighet främjar hjärnans utveckling, och gagnar således också de ungdomar som söker sig vidare till gymnasiet.

Arbetslivet definierar yrkesutbildningen

Agrologstuderande kan glädja sig åt två långa praktikperioder, som sträcker sig över var sin odlingsäsong. Lantbrukspraktiken (i anslutning till första studieåret) kan i princip utföras på vilket lantbruk som helst; specialiseringspraktiken (i anslutning till tredje studieåret) borde ägnas åt arbete inom specialiserad odling och djurhållning, försöksverksamhet, handel, förvaltning, eller på ett lantbruk utomlands. Arbetslivets praxis är måttstocken för den teoretiska kunskapens relevans.

Utbildningsinnehåll ska väljas utifrån yrkets nuvarande och sannolika framtida profil. Utbildning bör förse studerandena med det kunnande och den kunskap som krävs för att ta sig an såväl aktuella som framtida utmaningar.

Utbildning ska bidra till att vi ska kunna handskas med det egna livet, inte minst förbereda oss för ett livslångt lärande. Lärare och inbjudna föreläsare förmedlar inte bara kunskap, utan de är förebilder med avseende på strävan efter kunskap, tillämpningen av kunskap och sanningsenlighet.

Personliga slutsatser och egna åsikter får förekomma, men måste markeras som sådana. Den utbildning som samhället tillhandahåller bör ovillkorligen baseras på vetenskapligt verifierade fakta och på vetenskapens aktuella forskningsfront.

Studerandena måste lära sig att tänka självständigt och att basera sina beslut på trovärdiga fakta. Av stor betydelse är därtill förmågan att ta emot budskap, att meddela sig, att diskutera och att komma överens.

Utmaningar bemöts med mångfald

Planetens bärförmåga hotas av ett ständigt ökande antal människor, med ökande materiella krav, samtidigt som icke-förnyelsebara tillgångar som åkermark degraderas och förstörs.

Verkligheten är komplex, och så fort som vi löser ett problem dyker det upp nya utmaningar.

Det ökade informationsflödet innebär att vi har allt svårare att skilja mellan ogrundade påståenden och faktabaserad kunskap. Vi översvämmas av reklam och frälsningsläror som lovar att tillgodose våra behov och lindra våra bekymmer. Profeter erbjuder enkla lösningar på komplexa utmaningar. Tänk, om vi behöver brottas med vår ofullkomliga verklighet, för att växa som människor?

Det finns inte den ideala lösningen, utan bara (?) den bästa möjliga kompromissen. Fastän frågeställningen är densamma, så kan vi komma fram till olikartade men ändå mer eller mindre berättigade svar. Detta kan bero på att vi utgår från olikartade värdegrunder.

Vi kan till exempel utgå från en ekologisk, en social, eller en teknologisk värdegrund. Vi kan således alternativt anse att vi i större utsträckning borde anpassa oss till naturens lagbundenheter och processer, att ekologiska kriser kan bemästras genom personliga och samhälleliga förändringar, eller att vi kan bemöta våra utmaningar med teknologiska framsteg.

En beslutsfattningsprocess behöver inkludera olikartade värdegrunder. Detta beror inte bara på att vi i ett demokratiskt samhälle är ålagda att söka en kompromiss mellan olika intressegrupper. För att bemöta ekologiska utmaningar, som till exempel klimatförändringen, behöver vi bli verksamma samtidigt på ekologiska, sociala och teknologiska plan.

Jag bör alltså respektera också sådana ställningstaganden och sådan expertis som är främmande för mig, sett utifrån min egen värdegrund. Sammanlagt ökar en mångfald av värdegrunder sannolikheten för framgångsrika beslut. Bildning behövs!

Paul Riesinger

Skribenten är Agronomie- och forstdoktor och arbetar som lektor i växtodling vid Skuffis/Yrkeshögskolan Novia i Raseborg. Arbetet med denna artikel har utförts inom projektet Bondenyttnan, som finansieras av Stiftelsen Finlandssvenska Jordfonden samt YH Novia.